

men est, ad hoc non teneri sub gravi. n. 62. 63. Reo iuste ad mortem damnato licitum est donis, & pecuniis custodem corrumpere, ut eum abire permittat. Licet etiam ei aliqua arte eum decipere ad captandam fugiendi occasionem, dummodo vi abstinere, & mendacis non utatur. n. 64. 65.

78. Reus iuste damnatus ad mortem, & coniectus in carcerem potest licite fores effringere, parietes perforare, compedes, & vincula rumpere, seu limare, ut a carcere fugiat, & mortem evadat: & alii, exceptis iustitiæ ministris, possunt ei ad hoc licite consilium, & instrumenta opportuna præbere; non tamen immediate per se, vel per servum fractionem efficere. Verum non licet ei mittere falsum Principis chirographum, quo custos carceris deceptus reum dimittat: nec licet instrumenta pro fractione, aut tale consilium dare reo, cuius fuga foret perniciosa publico bono, ut latroni, grassatori viarum, hæretico, &c. Tract. 29. cap. 7. num. 67. 71. 72. 75. Iuste damnatus per modum poenæ ad carcerem sive temporalem, sive perpetuum, si fracto carcere fugiat, peccat tam frangendo, quam fugiendo; & si per præceptum Iudicis iubeatur ad carcerem redire, ad hoc tenetur. num. 76. Probabilis est quod fugiens fractis vinculis, disruptoque pariete carceris, teneatur ad refarciendum damnum Reipublicæ, tali fractione illatum. num. 78. Reus iuste damnatus ad pereundum fame, potest licite cibos sumere ab aliis sponte oblatos; & insuper probabilis est quod eos sub gravi sumere tenetur. n. 80. 83. Aliis, non vero iustitiæ ministris, licitum est cibos reo damnato ad moriendum fame ministrare, nemo tamen ad hoc tenetur. nu. 84.

TRACTATUS XII.

De privilegiis.

PROŒMIUM.

1. **C**UM hucusque de illis legibus actum sit, quæ aliquid prohibent, vel præcipiunt; congruum videtur agere etiam de illis, per quas facultas aliqua indulgetur, quæ communi nomine privilegia appellantur. Hæc autem vastissimam materiam duplici capite absolvemus: & in primo quidem de privilegiis in communi tractabimus; in secundo vero de particularibus Ecclesiasticorum, & præcipue de Regularium privilegiis agemus.

CAPUT I.

De Privilegiis in communi.

§. I.

De natura, & multiplicitate privilegiorum.

2. **P**rivilegium est lex privata aliquod speciale beneficium concedens. Latius patet quam dispensatio: hæc enim semper est contra jus, non vero privilegium. Tract. 18. cap. 1. num. 1. 2. Materia privilegii debet esse honesta, & rationalis, ideoque nullo modo juri naturali, aut divino contraria. Insuper debet esse favorabilis, consistens in aliqua facultate ad aliquid agendum, vel non agendum, recipiendum, vel non recipiendum, rem, quæ non habebatur ex iure communi. num. 3. Nullus præter legislatorem ejus successorem, vel ejus Superiorem potest privilegia concedere: & circa materiam sibi subjectam, & circa quam subditos cogere potest. num. 4. Privilegia dispensativa legis solum conferri possunt a Principe propriis subditis; privilegia autem alicujus

jus facultatis concessiva etiam non subditis impendi possunt, dummodo sint de materia concedenti subjecta. num. 5. Ad licitam & validam privilegii concessionem aliqua iusta, & honesta causa requiritur: si absque iusta, & honesta causa concedatur, valida erit, concessio sed non licita. nu. 6. Ut privilegium contra jus commune concedatur, non est necessaria clausula derogatoria illius, nisi quando privilegium effectum habere nequit sine tali derogatione, aut cum tale jus resistit privilegio cum clausula, non obstantibus quibuscunque privilegiis in contrarium; vel denique quando privilegium est contra aliquam consuetudinem, aut legem municipalem, cui Princeps derogare non censetur, nisi de ea expressam mentionem faciat cum clausula derogativa. num. 8.

3. Privilegiatus non tenetur uti privilegio in suum proprium particulare commodum concessio; & illi renunciare potest; dummodo ejus renunciatio, vel non usus non cedat in grave damnum proprium; aut inde per se non sequatur damnum alterius: nam si damnum, vel incommodum alterius, ex consequenti tantum sequatur, ut est amissio commodi quod ex tui privilegii usu, alter consequeretur, poterit privilegiatus eo non uti. Privilegio in bonum commune concessio, ut est privilegium immunitatis, quilibet particularis uti tenetur. Tract. 18. cap. 1. num. 11. Privilegio personali auferente impedimentum mere personale observationis legis, privilegiatus uti tenetur; quare si personaliter interdictus privilegium habeat audiendi missam, die festo non obstante interdicto, privilegio uti tenetur, & missam audire ad satisfaciendum præcepto. Similiter nupta votum habens castitatis, si vir ejus adulterium committat, tenetur ipsa uti privilegio recedendi ab eo, ut votum obliervet; a cuius observatione erat personaliter impedita per conjugium. Si impedimentum sit commune, & privilegium pariter ex jure communi omnibus concessum, prout est privilegium ex cap. *Alma mater*. Suspendivum interdicti: quilibet particularis eo

uti tenetur. Si vero impedimentum sit commune, privilegium autem mere personale alicui particulari concessum, probabilis est, posse privilegium cedere privilegio: immo melius erit eo non utendo, se juri communi conformare, & in allato casu servare interdictum. num. 12. 13. 14. Privilegium habens abolvendi a casibus, & censuris reservatis, eo uti tenetur, & abolvere penitentem, cuius confessionem audivit, a reservatis, nisi adfit iusta causa non abolvendi. nu. 15.

4. Privilegium aliud est personale, scilicet quod privatæ personæ ut tali conceditur, & illius commodum respicit; cui proinde persona ipsa renunciare potest; personam sequitur, & cum ea expirat, nec transit ad alios. Aliud reale, quod non personæ ratione sui, sed ratione rei conceditur; ut sunt privilegia quæ loco, officio, dignitati, &c. conceduntur; respicit bonum commune, sequitur rem, & transit ad alios, & a particularibus renunciari nequit. Tract. 18. cap. 1. n. 17. Fere omnia privilegia Regularium sunt realia. nu. 18. Si privilegium favorabile sit, in dubio judicandum est reale: personale vero, si sit odiosum. nu. 20. Insuper privilegium aliud est gratiosum: aliud remuneratorium. Illud est in quo non attendit Princeps ad merita privilegiati, nec illud in eorum remunerationem concedit, nec ab his movetur ad illud concedendum: remuneratorium vero est in quo hæc omnia attenduntur; id eo est in quo requiritur specialis mentio meritorum movendum ad illud concedendum. Omnia privilegia Regularium remuneratoria sunt. num. 22. 23. Aliud est affirmativum, quod facultatem concedit ad aliquid faciendum: aliud negativum, quod facultatem tribuit ad aliquid omitendum. num. 24.

5. Item privilegium aliud est generale, seu commune: aliud singulare, seu particulare. Aliud favorabile: aliud odiosum. Favorabile est quod in nullius gravamen redundat: Odiosum vero quod in alicujus tertii præjudicium cedit. Privilegium qua parte odiosum est, strictè interpretandum est. Privilegia Regulari-

bus in communi concessa favorabilia censentur, licet sint contra jus commune, aut etiam contra jus particulare, vel etiam Episcopale. Tract. 18. cap. 1. num. 25. 26. 27. Aliud est scriptum, quod scilicet per scripturam conceditur: aliud non scriptum, quod oretenus conceditur, & solet *Vivis vocis oraculum* nuncupari; ad quod reducitur etiam illud quod per consuetudinem introductum est. Ut privilegium scriptum valeat pro foro externo, debet constare scriptura authentica. nu. 29. 30. Privilegium consuetudine introductum non revocatur per revocationem privilegiorum. E contra vero, concessa communicatione privilegiorum, censetur concessa etiam illa, quae per consuetudinem introducta sunt. n. 31.

6. Privilegium aliud est pro foro conscientiae, seu interno tantum: aliud pro foro externo, seu pro utroque foro, dummodo non sit subreptitium, quia hoc pro foro interno non valet. Privilegium concessum pro foro poenitentiali valet etiam extra sacramentum poenitentiae, ut privilegium absolvendi a censuris aliisque poenis Ecclesiasticis pro foro poenitentiali concessum: quae absolutio dari potest etiam extra Sacramentum poenitentiae. Tract. 18. cap. 1. num. 32. 33. Aliud denique est absolutum, quod abique ulla conditione, vel onere conceditur: aliud conditionatum, quod sub aliquo onere, vel conditione confertur. Omisio operis, sub cuius onere conceditur privilegium, (quando se habet per modum conditionis rigorosae, quae usum privilegii antecedere debeat,) irritum reddit ipsum privilegium: secus si conditio requiratur tantum ut modus, & ad licitum privilegii usum, & per modum oneris annexi. n. 35. Dividitur praeterea Privilegium in personale, & locale: temporale, & perpetuum. De personali jam diximus, locale illud est, quod Ecclesiis, & Hospitali, & est concessum, & est reale, & transit de persona in personam, eoque gaudere possunt omnes qui successu temporis Monasterium, vel Ecclesiam possident, donec omnino destructa sint, sine ulla spe refectionis. Temporale est quod

pro determinato tempore, vel alicui determinatae personae ut tali conceditur: perpetuum quod absolute, & abique ulla temporis determinatione conceditur Dignitati, Religioni, Ecclesiae, &c. n. 36. 37.

7. Clausula *Ad instar*: facit quod privilegium sic concessum habeat omnes extensiones, & limitationes, quas habet, vel habuit illud, ad cuius instar concessum est. Ad huius valorem requiritur, & sufficit, quod illud ad cuius instar concessum est, haberit saltem ab initio defectum, & valorem; licet postea fuerit extinctum, vel diminutum. Tract. 18. cap. 1. num. 39. Clausula *Ex motu proprio*: denotat concedi privilegium ex mera Principis voluntate, non ad instantiam partis. Tale privilegium non sortitur effectum, nisi privilegiato innoscatur: secus si ad instantiam partis sit concessum. Tollit omnem subreptionem, ejusque praesumptionem. Si procedat ex falsa expressione, vel informatione; vel addit inhabilitas, aut aliud impedimentum; aut sit in praesudicium tertii, aut contra consuetudinem, vel legem particularem, subreptitium censetur, etiam si motu proprio sit concessum. n. 40. 41. Clausula *Ex certa scientia*: confirmat aliquid aliis nullum ex defectu alicujus circumstantiae, novam robur addit, tribuitque validitatem: contraria tollit abique alia derogatione, vel clausula *non obstantibus*: supplet omnes defectus juris positivi, non vero naturalis: nihil tamen operatur in praesudicium notabile tertii; nec in facto de quo Princeps non praesumitur habere notitiam. n. 42.

8. Clausula *De potestate plenitudine*: idem fere operatur quod praecedens; & addit, ut nihil operari possit contra privilegium: rem minus validam reddit validam; & facit quod nullus interior de ejus validitate amplius cognoscere possit: & quod si quis iuste non possidet, incipiat iuste possidere: denique tam haec, quam praecedens scilicet *Ex certa scientia*; habent vim novae concessionis: quando privilegium ab initio validum revocatum fuit, vel abrogatum. Tract. 18. cap. 1. num. 43. Clausula *Appellatione semota*:
noa

non excludit appellationem a sententia interlocutoria, sed tantum a definitiva, nisi adit *etiam*, & manifesta injustitia in re gravi. num. 44. Clausula *Quatenus sum in usu*: solet apponi in confirmationibus privilegiorum, & confirmata ea, quae sunt in observantia, non vero quae reddita sunt invalida, vel amissa per non usum, vel renunciationem. Si privilegium prius mendicantibus concessum, alicui Ordini, vel Ecclesiae communicetur, vel *ad instar* concedatur cum clausula: *Quatenus est concessum*: ut eo talis ordo vel Ecclesia uti possit, sufficit quoad apud illos quibus prius concessum est, aliquando fuerit in usu ante communicationem, seu concessionem ad instar. nu. 48.

9. Clausula: *Non obstantibus*, &c. tollit omnia, quae dispositioni in qua posita est, contrariantur. Quando in decretis ponitur clausula: *non obstantibus privilegiis in contrarium*: non censentur revocata privilegia inserta in corpore juris, nisi dicatur: *Non obstantibus omnibus*, & *singulis privilegiis*. Nec etiam censentur revocata privilegia cum clausula quod revocari non possint, nisi de eis expressa mentio fiat; nisi dicatur: *Non obstantibus quibuscumque privilegiis sub quacunque forma expressis; etiam si de verbo ad verbum fieri debeat mentio de illis*. Vel dicatur: *Non obstantibus quibuscumque derogatorum derogatorum*. Non censentur revocata privilegia per modum contractus concessa, nisi addatur: *Etiam si per modum contractus*. Neque tandem ea quae ad pias causas, vel commiserationis causa ob publicam utilitatem concessa sunt, nec vivae vocis oracula, nec privilegia concessa a Concilio Generali, nec contenta in Tridentino, nisi de his omnibus expressa mentio fiat. Tract. 18. cap. 1. nu. 45.

10. Clausula. *Quatenus sacris Canonibus, & decretis Concilii Tridentini non adversentur*: intelligitur solum de decretis in quibus habetur clausula. *Non obstantibus quibuscumque privilegiis*. Tract. 18. cap. 1. num. 49. 50. Clausula *supplentes omnes, & singulos defectus*. In-

telligitur tantum de defectibus accidentalibus, quando scilicet deest aliquid quod ex iure tantum positivo requiritur, quod Pontifex supplere potest; non vero de defectibus naturalibus, vel substantialibus, aut de iis defectibus, qui concernunt personam supplicantis, aut de defectu causae. Clausula. *Profus eximimus, & totaliter liberamus*: derogat privilegium privatae personae concessis, & etiam communitati in genere, & in specie sub quibuscumque tenoribus, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de plenitudine potestatis, aut per viam generalis legis, vel statuti perpetui, & excludit omnem interpretationem in contrarium, & omnia quae in contrarium excogitari possunt. n. 51. 52.

11. Clausula *sine Praesudicio*: intelligitur tantum de praesudicio circa decimas, & primitias Clericis a laicis exhiberi solitas. Tract. 18. cap. 1. num. 53. Clausula. *Decernentes irritum &c.*, irritat omnia, quae in contrarium fieri possunt; & per eam inducitur forma, qua non servata, actus, ipso iure, corrumpitur, & est nullus, etiam parte non opponente, nisi ante talis decreti interpositionem sit plane perfectus; & ligat etiam ignorantes, licet non adsint verba: *scienter, vel ignoranter*, quoad effectum nullitatis, non vero quoad poenas; & tollit praescriptionem, & consuetudinem praeteritam inducendam, & secundum aliquos etiam inducendam. n. 54. Clausula. *Ex tunc prout ex nunc*: operatur ut actus postea factus contineatur a principio factus; non est tamen retroactiva a die datae, in praesudicium juris alteri questum medio tempore, num. 55. Clausula *dummodo peccata non sint in contemptum clavium*: non intelligitur de peccatis ex odio, ira, aliove affectu commissis, sed de iis quae quis committit, quia non vult subijci clavibus, etiam si credat se ad hoc teneri. n. 56.

12. Scriptura per se necessaria non est ad privilegii, seu gratiae valorem, bene vero ad probationem illius. Privilegia oretenus a Papa concessa, antequam scriptura, seu Bulla conficiatur, in foro

externo minime suffragantur: Alterius vero Principis Privilegium sine scriptura concessum, si per testes sufficienter probetur, etiam in foro externo suffragatur. Tract. 18. cap. 1. num. 57. 58. Privilegium etiam Pontificum nondum expeditis literis prodest in foro conscientie, dummodo in lege expresse non habeatur, gratiam, licentiam, seu privilegium non valere, nisi concedatur in scriptis. n. 60. Ad privilegium aliqua promulgatio, seu notitia requiritur, ne illius usus impediatur: que manifestatio fieri potest per offensionem publici documentum, vel probatione per testes omni exceptione majores, nisi sit notorium. num. 63. Regulariter non valet privilegium nisi privilegiato innotescat, & ab eo acceptetur. Si privilegium concedatur communitati, non est necesse quod singulis innotescat, personis, & a singulis acceptetur, sed sufficit notitia, & acceptatio communitatis. Non est necesse quod innotescat iis, in quorum damnum cedit, nisi quando est contra jus tertio acquisitum, cuius sit in possessione, & ulu. num. 64. 65. 68. Ad privilegii acceptationem sufficit quod privilegiatus per se, vel per suum ministrum, vel procuratorem, vel per literas a se missas, vel ab aliquo nomine, & consensu ipsius acceptetur. Privilegium ad petitionem partis concessum, non indiget ad sui valorem petentis notitia. n. 69.

§. II.

De interpretatione, communicatione, & usu privilegiorum.

13. Privilegium ita interpretandum est, quod non reddatur inutile. Recipit interpretationem ad mentem supplicantis, cui concedens confirmari preelimitur. Tract. 18. cap. 1. num. 70. Non debet esse privilegiato onerosum. Mens concedentis ex initio, & proemio privilegii venari potest, & ex ipsius privilegii materia. num. 71. Privilegia authentice, juridice, & judicialiter interpretari ille solus potest, qui concessit, vel ille

cui ab ipso datum est: Doctrinaliter vero quilibet vir doctus juxta verba, jura, & alias regulas interpretari potest, maxime si Prælatum fuerit. Interpretationi autem doctrinali legitime potest quilibet in conscientia acquiescere, sed non tenetur. num. 72. Quando in privilegio habetur prohibitio interpretandi illud, intelligitur de interpretatione authentica, & juridica. num. 73. In dubio circa privilegia Regularium, quando Sedes Apostolica consulti nequit, & a jurisperitis, aliisque Judicibus judicandum est, semper in eorum favorem interpretanda sunt. Ita ex concess. Alex. VI. & Pauli III. n. 74.

14. Prælati Religionum, nempe Generales pro toto Ordine, nedum doctrinaliter, sed etiam juridice, & authentice interpretari possunt; ita ut omnes subditi teneantur stare eorum interpretationi, quando leges, consuetudines, exemptiones, vel privilegia interpretantur. Ex concessione Julii II. Item Visitatores: ex concess. Clem. VI. Etiam Prælati immediati, si prudenter, & ex consilio peritorum procedant: Ex concess. Sixti IV. Idem dicendum de Provincialibus. Et quod dictum est de privilegiis dicitur etiam de interpretatione Regularum, constitutionum, statutorum, & consuetudinum. Tract. 18. cap. 1. num. 75. Possunt etiam Prælati Religionum non solum interpretari, sed etiam limitare, restringere, immo & tollere privilegiorum ulum pro suis subditis, Capitulum quoque Generale potest pro tota Religione tollere privilegia, illique renunciare. Ita ex variis privilegiis, & concessionibus summorum Pontificum pro Minoribus, Augustinianis, Cisterciensibus, & Societate Jesu. n. 76.

15. Privilegium favorabile late est interpretandum, odiosum vero stricte regulariter interpretari debet. Tract. 18. cap. 1. num. 77. Quare omnia privilegia contenta in jure communi late interpretanda sunt, salva verborum proprietate naturali, vel civili: stricte vero quæ contra jus commune sunt, nec non, & privilegia derogantia statutis, &

& consuetudinibus particularibus, & precipue Religionum, nisi talia statuta sint contra jus commune; vel nisi tale privilegium sit in corpore juris; aut nisi aliis redderetur inutile; aut habeat clausulam. Ex motu proprio, & ex certa scientia; aut per eum concedere potestas elargienti privilegium, absolventi, dispensandi &c., quia in his casibus licet privilegium sit contra jus commune, aut particulare, late est interpretandum. num. 78. 79. 80. &c. Privilegia in preiudicium alterius, etiam motu proprio expedita nisi aliud in eis expresse habeatur, stricte interpretanda sunt. Sic privilegia ad litigandum: ad plura beneficia obtinenda: ad beneficia vacantia conferenda: vel aliquid contra regularem observantiam, aut quietem Religionis concedentia. nu. 83. 84. Privilegia Religionum toti Ordini, Provinciæ, vel Conventui concessa, quæ per communitatem omnibus conveniunt, latissime interpretanda sunt, etiam si sint contra jus commune, vel contra jus tertii, puta Episcopalem &c. num. 85.

16. Omnes Religiones mendicantes ita inter se stricte, & admodum communicant in privilegiis, tam concessis, quam concedendis, ac si unicuique communicanti singula, & omnia aliarum Religionum privilegia essent specialiter, & nominatim concessa; taliter quod, id quod potest Generalis unius Ordinis, idipsum possunt Generales aliorum, & proportione servata idem dicendum de Provincialibus, Prioribus, Vicariis, Concionatoribus, Confessariis &c.: Similiter privilegia concessa Ecclesiis, Domibus, & Religiosis unius Ordinis, ut sunt partes illius, participant aliæ domus, Ecclesiæ, & Religiosi eiusdem, vel alterius Ordinis; & concessa pro festivitibus unius Ordinis, respective intelligantur festivitibus alterius convenire, sive sint indulgentiæ, sive quid simile. Similiter communicant mendicantes in privilegiis concessis, & concedendis non solum cum aliis mendicantibus, sed etiam cum omnibus aliis Religiosis, tam Monachalibus, quam non Monachalibus, ita

ut omnia, & singula privilegia, indulgentiæ, gratiæ, exemptiones, & indulgentiæ non mendicantium, Monachorum, Congregationum, Confraternitatum, & aliorum piorum locorum illis conveniant, non secus ac si cultibet Ordini Mendicanti in specie, & nominatim concessa forent; & idem dicendum de confirmationibus, innovationibus &c. Ita ex concessionibus plurium sum. Pontificum, & precipue Clem. VIII. 5. Junii 1595. pro nobis Carmelitis exalceatis. Tract. 18. cap. 1. num. 85. 89. 90.

17. Moniales tam Ordinum mendicantium, quam non mendicantium in his, in quibus sunt capaces, gaudent, & participant omnia privilegia concessa, & concedenda Fratribus, sui Ordinis, & per consequens quibuslibet aliis eorum Ordinum, ac si ipsis in specie fuissent concessa: Et e contra ipsi Fratres communicant, & participant omnia privilegia Monialibus tam sui, quam aliorum Ordinum concessa, & concedenda, quamvis Fratrum privilegium expresse concedatur viris, vel in privilegio Monialium exprimentur mulieres, vel feminae Religiosæ: hæc tamen communicatio inter Fratres, & Moniales solum habet locum in favorabilibus, non vero in pœnalibus, & odiosis. Tract. 18. cap. 1. nu. 91. Hac privilegiorum communicatione gaudent non solum Moniales Regularibus subiecte, sed etiam quæ Episcopis, vel immediate Summo Pontifici subduntur. Et sic quando Religiosis conceditur privilegium per Prælatos Regulares expediendum verb. grat. dispensandi, vel absolventi, possunt Moniales Episcopo subiecte ab ipso dispensari, vel absolvi; nam quoad hoc Episcopus Prælatorum Regularium loco succedit; etiam si in aliqua Bulla exprimentur Moniales sub Ordinis obedientia, hoc enim solum denotat institutum, sub quo vivunt. n. 92. 93.

18. Tertiarii, & Tertiarie, ceterique subditi guberni mendicantium gaudent omnibus ipsorum privilegiis, quorum capaces sunt, (loquendo de iis qui habitum portant Religionis, & votum ca-

fitatis saltem conjugalis emittunt;) conratis vero faculares corda, scapularis, & similes gaudent eisdem privilegiis quoad indulgentias, & remissionem peccatorum tantum. Tract. 18. cap. 1. num. 94. Communicatio privilegiorum extenditur non solum ad Ordines fundatos, sed etiam ad fundandos, licet id non exprimitur. num. 95. Privilegium unius Religionis alteri communicatum fit huius ita proprium, ut si Religio cui concessum est periret, vel illud amitteret conservaretur tamen in iis quibus communicatum fuit. num. 96. Privilegia per communicationem ita sunt propria ipsi communicanti, ut possit Religio communicans ipsis privilegiis, vel eorum transcriptis apponere nomen suum, loco nominis earum Religionum quibus concessa fuerant, absque vitio falsitatis. n. 97.

19. Si aliquis Ordo per Pontificis sententiam aliquod, vel aliqua privilegia sibi impeditate concessa amiserit, vel eorum limitationem acceperit, vel talis Religio destruat, possunt communicantes eis sicut antea, absque ulla limitatione uti. Similiter si privilegium restringatur, vel revocetur in Religione, cui per communicationem convenit, id non nocet primæ Religioni, cui primo concessum est. Item aucto, vel extenso concessum est, censetur quoque auctum, & extensum pro omnibus communicantibus. Tract. 18. cap. 1. num. 98. Religiones habentes privilegium communicationis possunt uti privilegiis alteri Religionis concessis, quibus ipsa propter aliquam causam non utitur, licet concessa sint cum clausula: *Quatenus sunt in usu*; nam hæc verba significant: quatenus valida sunt. Privilegio uni Religioni concessio, alia Religio communicans libere uti potest, sive ab illa prima acceptetur, sive reiciatur; etiam si in illa prima addit statutum, quod antequam a Religione acceptetur, non possit, nisi etiam in Religione communicante adfit tale statutum. n. 99.

20. Non communicantur privilegia,

quæ statutis propriis sunt contraria. Nec datur communicatio in odiosis, nisi hoc cedat in bonum commune Religionis communicantis. Tract. 18. cap. 1. num. 100. Religio communicans, si omnia paria sint, non potest per privilegium alteri Religioni concessum contra eam agere, & sic conquisitum privilegium, & standum est juri communi: ut si verb. grat. utraque de lucro acquirendo, vel utraque de damno vitando agat: si vero non omnia paria sint; sed in una agatur de lucro acquirendo in re non possessa, in alia de damno vitando in re possessa, poterit hæc contra illam agere, etiam utendo privilegio illi primo concessio, ac sibi communicatio. Tract. 18. cap. 1. num. 103. Privilegium Societati Jesu concessis, licet ipsa Societas aliqua licentia Generalis uti non possit; alia tamen Religiones absque tali dependentia uti valent. num. 105. Privilegia cum clausula incommunicabilitatis, verius est ab aliis Religionibus per concessionem communicationis absolute factam participari: quia Pontifices per talem clausulam nec sibi, nec suis successoribus libertatem auferunt ea communicandi: & quia in Bullis communicationis habentur clausule omnia communicationis impedimenta auferentes. n. 107.

21. Privilegia concessa alicui personæ ratione dignitatis, Officii, vel ministerii quibusvis personis ejusdem, vel alterius Ordinis in eadem dignitate, officio, vel ministerio existentibus communicantur. Similiter quæ conceduntur particularibus personis alicujus Ordinis, non uti particularibus sunt, sed ut membra, vel partes alicujus Congregationis, vel communitatis, concessa intelliguntur omnibus aliis particularibus personis ejusdem Congregationis, vel communitatis. Privilegia concessa alicui personæ particulari uti tali, aliis nullo modo communicantur, nec in proprio, nec in alieno Ordine, & sunt penitus incommunicabilia; quia pure personalia sunt, sequuntur personam, & cum illa extinguuntur. Tract. 18. cap. 1. nu. 110. Prælati omnes gaudent omnibus privilegiis

con-

concessis subditis Religiosis, etiam si in eis de Prælati nulla mentio fiat. At privilegia concessa Prælati ut talibus, non conveniunt singulis Religiosis, quia conceduntur eis, ratione dignitatis, si non vero ut Religiosi sunt. Sic concessa Prælati superioribus, ut talibus, non conveniunt Prælati inferioribus: verum concessa Prælati inferioribus verius est convenire etiam Prælati superioribus. nu. 111.

22. Omnia privilegia uni Conventui, Ecclesie, Provinciae, vel particularibus Religiosis, ut sunt partes alicujus communitatis, concessa, competunt etiam aliis Conventibus, Ecclesiis, Provinciis, & Religiosis, (non ut particularibus, sed ut partes Communitatis sunt,) tam ejusdem quam aliarum Religionum, quando in eis militat eadem, vel similis ratio, ob quam Pontifex talia privilegia concessit: at ubi non militat eadem, vel similis ratio, secus dicendum est: ut patet de privilegio exemptionis a Choro Societati concessio, ob speciale institutum, & de pluribus aliis. Tract. 18. cap. 1. nu. 114. Quæ raro, & cum magna difficultate conceduntur, non extenduntur ad alios, ut privilegia, & gratiæ, quæ per breviam particularia precedente decreto, vel examine alicujus Congregationis a Pontifice conceduntur ob aliquam specialem rationem. num. 116. Dicta de privilegiis, applicanda sunt etiam Indulgentiis: At non communicantur indulgentiæ, vel privilegia quæ solum ad tempus determinatum conceduntur. n. 118.

23. Ut privilegiatus possit in foro interno uti privilegio sibi immediate, vel per communicationem concessio, debet ei constare de validitate illius, vel de hoc habere saltem opinionem, quod sit vive vocis oraculo impetratum, vel etiam consuetudine acquisitum. Pro foro autem externo debet exhiberi in scriptis, vel in forma probante. Tract. 18. cap. 1. num. 120. In dubio de valore privilegii Regularium nequit Episcopus ejus usum impedire. num. 121. Possunt Regulares uti suis privilegiis, etsi contra ea ha-

Part II.

buerint usum contrarium. nu. 122. Possunt Superiores Regulares limitare suis subditis usum privilegiorum, vel illum totaliter auferre, nisi sint in corpore juris inserta. num. 123. Privilegium speciale habens potest agere contra habentem privilegium generale, juxta regulam: *Generi per speciem derogatur*. Verb. grat. habet quis privilegium exigendi decimas ab omnibus hujus Territorii incolis: Petrus ejusdem Territorii habitator habet privilegium non solvendi decimas, hic potest agere contra illum, non ille contra istum; quia in privilegio generali intelliguntur excepti speciale privilegium habentes. n. 124.

24. Cum privilegia contraria sunt, & concordari non possunt, ut utrumque valeat; antiquius præferretur novo, nisi novum habeat clausulam derogatoriam prioris. Quando autem agitur de vitando damno, vel lucro acquirendo, præferretur privilegium ejus, qui passurus esset damnum. Si utrumque privilegium contrarium fit æquale, æque favorabile, & concurrentis in actu exercitio, neuter potest agere contra alium, sed standum est juri communi; & tunc currit regula: *Privilegiatus contra pariter privilegiatum non gaudet privilegio*. Tract. 18. cap. 1. num. 125. Habens privilegium absolute, & sine ulla determinatione concessum, potest in omni loco eo uti, etiam extra proprium territorium concedentis; nisi aliud constet de ipsius concedentis intentione; & dummodo speciali lege, consuetudine, vel statuto non sit materia illius in eo loco prohibita; & ablit scandalum. Mens autem concedentis colligi potest, tum ex verbis illius, tam ex supplicatione interposita, tum ex reperiis, ex antecedentibus, & consequentibus, & denique ex ratione motiva, & finali concessionis. nu. 126. 127.

25. Damnata ab Alexandro VII. propositione 36. non possunt Regulares amplius sive pro foro externo, sive pro foro conscientie uti privilegiis sibi concessis, quæ sunt expresse revocata per Concilium Tridentinum cum clausula: *non*

D d d

66-

obstantibus &c. five hæc clausula habeatur in initio, five in medio, five in fine decreti, aut sessionis. In Bulla S. Pii V. *Est Mendicantium* &c. revocata a Gregorio XIII. per suam constit. In tanta &c. reperiuntur quedam quæ non sunt privilegia, sed declarationes Concilii Tridentini, & per consequens a Gregorio XIII. minime revocata; aut sub prædicta damnatione contenta. Sunt autem. Prima. Quod sæculares possint audire Missas, & conciones in Ecclesiis Regularium diebus festivis: quæ confirmata fuit a Clemente VIII. & Urbano VIII. Secunda. Quod Confessarii Monialium exemptarum non examinentur ab Ordinariis, quæ fuit confirmata a Sacra Congregatione Concilii Tridentini. Tertia. Quod concionatores Regulares ad prædicandum in propriis Ecclesiis non sunt examinandi ab ordinario. Quarto. Quod Episcopus non possit dare licentiam ad ingrediendum Montium exemptarum Monasteria. Quinta. Quod quarta funeralis non intelligatur, nisi de eo quod assertur: quæ omnes confirmatae fuere a Sacra Congr. Tract. 18. cap. 1. n. 137.

26. Rescriptum gratiæ est privilegium, quo aliquid indulgetur gratiosè conferendum: ut ad dispensandum, vel absolvendum. Rescriptum iustitiæ est privilegium, vel potestas ad exercendos actus iustitiæ sive civilis, sive criminalis, & exercendi jurisdictionem in foro conscientie. In rescriptis iustitiæ quando Judex incipit uti jurisdictione sibi data, ut si verb. grat. assignavit locum Judicii, si nominavit Notarium &c. dicitur res incepta. In rescriptis gratiæ dicitur res incepta vocatio partis, cum qua est dispensandum: Mandatum de capiendi informatione veritatis causæ, vel quid simile. Tract. 18. cap. 1. n. 139. 140. Dicitur gratia facta, quando tota ipsius est delegati; quia videlicet omne id quod conceditur, ejus libere dispositioni committitur, ut cum generaliter, & indefinite datur facultas ad dispensandum, vel ad providendum de personis idoneis ad

beneficia vacantia: & quando tota gratia ipsius est dispensandi, vel providendi; cum scilicet delegatus est merus executor necessarius, nihiloque ejus arbitrio relervatur; ut cum dispensator, seu provisor tenetur sua facultate uti in re determinata, & in favorem determinatæ personæ. Dicitur vero gratia facienda, quando usus facultatis concessæ in favorem determinatæ personæ, arbitrio delegati relinquatur. n. 141.

27. Rescriptum iustitiæ re integra expirat morte concedentis, vel expirante ejus jurisdictione; nisi res incepta sit. Tract. 18. cap. 1. num. 142. Secus dicendum est. Si sit rescriptum gratiæ factæ absolute, & sine ulla restrictione, si ve sit favorable sive odiosum, si ve etiam in præjudicium tertii: sic etiam si sit gratia faciendæ, re incepta; non vero re integra. Quare licentia ad confessiones audiendas: facultas eligendi Confessarium, qui absolvat, vel dispenset: facultas recipiendi Ordines extra tempora: celebrandi in oratorio privato: comedendi carnes diebus vetitis, non expirat morte concedentis; quia sunt gratiæ factæ. num. 143. 144. 146. Privilegium, vel gratia concessa sub illis verbis: donec voluerò: Ad beneplacitum nostrum; & similia, probabile est quod duret etiam post mortem concedentis, donec a successore revocetur. num. 149. Rescriptum iustitiæ (idem dicendum proportionè servata de rescripto gratiæ,) si in concessione exprimitur dignitas, vel Officium ejus cui sit delegatus, tacito nomine, regulariter est reale, & non expirat morte delegati, sed transit ad successores. Si fiat expresso tantum nomine delegati, regulariter censetur personale, nisi ex circumstantiis oppositum colligatur; & expirat cum personâ: si mihi, si utrumque exprimat. num. 150.

§. III.

§. III.

De cessatione, seu amissione privilegiorum.

28. Privilegium cessare potest, morte concedentis, ut nuper diximus: lapsu temporis: cessatione causæ finalis: renunciatione privilegiati: revocatione concedentis; & per non usum, si ve per abusum. Privilegium pro determinato tempore concessum, eo elapso cessat; quando vero absolute, sine ulla temporis determinatione concessum est, nisi aliud ex ipsa privilegii materia, vel ex aliis circumstantiis de mente concedentis constet, nullo temporis lapsu deperditur. Si temporis lapsu condito cesset sub qua concessum est, & cui alligatum fuit, ea deficiente deficit, talis enim est mens concedentis. Tract. 18. cap. 1. num. 1. Si privilegium concessum fuit sub conditione se tenente ex parte concessionis, solum dependet ab ea in fieri, non vero in conservari; ut si dicatur: concedo tibi hoc privilegium, si Episcopus consensiat; eo semel contentiente, licet postea dissentiat, non deperdit privilegium. Si conditio se tenent ex parte privilegii, ut si dicatur: concedo tibi hoc, si in habitu clericali incesseris; tunc privilegium & in fieri, & in conservari a conditione dependet. Si vero conditio se tenent ex parte usus privilegii; ut si tibi concedatur facultas ministrandi sacramenta cum Parochi consensu: eo consentiente ministrare potes, eo renuente non potes. n. 2.

29. Privilegium absolute concessum, non cessat cessante causâ finali motiva totali; neque per unum actum, nisi ex circumstantiis, stylo, vel consuetudine colligatur concessum fuisse pro eo tantum casu determinato. Tract. 18. cap. 2. num. 3. 4. Renunciare privilegio non potest, qui illius dominus non est: Unde particulares renunciare nequeunt privilegiis Communitatis, nec Conventus aliquis privilegiis Provincia; nec tota Provincia privilegiis toti Religioni concessis. Potest autem Capitulum Generale

renunciare privilegia suæ Religioni directæ, vel per communicationem concessa: Sic Provinciale Capitulum privilegia suæ Provincia; in quibus aliæ Provinciae non communicant: & Capitulum conventuale privilegia, quæ conventus ipse privative participat, sine communicatione cum aliis. num. 5. Quilibet particularis privilegiatus potest privilegium personalibus, quæ illius propria sunt, & quorum renuntiatio aliis non infert præjudicium. Ut renuntiatio valida sit, & consummata, debet ab eo, qui privilegium concessit acceptari; nisi ab ipso jure approbetur, ut contingit quando in jure, vel privilegio conceditur renuntiandi facultas. num. 6. 7. Renunciatio facienda est in manibus concedentis. Strictè est interpretanda. In dubio an quis renuntiaverit, præsumendum est minime renuntiasse. n. 8.

30. Certum est, per non usum, vel per ulum contrarium posse deperdi privilegium. Semper privilegium præsumitur in usu: afferenti autem non esse in usu, incumbit onus probandi, quod privilegiatus ex propria culpa eo usus non fuerit. Tract. 18. cap. 2. num. 9. Non usus, vel est mere negativus, quando nimirum nulla oblata est occasio, vel opportunitas utendi privilegio; vel ea oblata, impeditus fuit privilegiatus ne eo uteretur: vel privativus, quando scilicet sciens, & potens data opportuna occasione privilegio non utitur. Datur etiam usus contrarius, & est quando privilegiatus facit actum contrarium privilegio; ut si verb. grat. quis solvat decimas, a quibus per privilegium exemptus erat, Certum est nullo ex his modis amitti privilegium, si ipsius privilegii desit notitia, vel si adit impedimentum, aut desit libertas eo utendi. Quando privilegium ad diversas res extenditur, ex eo quod respectu alicujus partis non adit usus, vel detur usus contrarius, non deperditur, quoad alias partes. Certissimum quoque est non deperdi privilegium toti Religioni concessum, per non usum, vel per ulum contrarium alicujus particularis Religiosi, vel Monachici. Ddd 2 sic.

(*) Vide Bullam Greg. XV. *Inferribilis* &c. & Clem. X. *Superius* &c.

terii, vel Provinciæ. Tempus ad præscriptionem requisitum, ut per illam amittatur privilegium, incipit a primo non usu libero, & spontaneo, data opportunitate utendi. Per negativum non usum etiam transacto tempore præscriptionis non deperditur privilegium. nu. 10. 11. 12.

31. Privilegia mere gratiosa, quæ in alterius gravamen, aut detrimentum non redundant, nunquam per non usum privativum, aut per usum contrarium etiam longissimi temporis deperduntur; ut sunt privilegia non jejnandi, comedendi carnes, audiendi Sacrum tempore interditi, & similia: Insuper privilegia audiendi confessiones, absolvendi a reservatis, concionandi &c. Tract. 18. cap. 2. num. 13. Privilegia illa, quæ in aliorum gravamen cedunt, ut sunt quæ alterius servitutem annexam habent, vel de exigendo tributo, de exemptione a decimis solvendis &c. per non usum privativum, vel per usum contrarium, transacto tempore præscriptionis deperduntur; exceptis his quæ conceduntur cum clausula: *provis liberis: quancumque volueris*; tunc enim usus privilegii arbitrio privilegiati remittitur. num. 14. Abutitur privilegio qui illud extendit ultra id quod concessum est; vel qui ex eo sumit occasionem delinquendi; vel qui non ponit, conditionem sub qua concessum est; aut qui suis pravis moribus opponitur causæ finali ipsius privilegii, is qui privilegio abutitur, eo spoliari meretur, juxta regulam juris: *Privilegium meretur amittere, qui concessa sibi abutitur facultate*. Quando privilegio abutens ex jure eo privatur in penam abusum, ad sententiam privationem requiritur saltem sententia declaratoria criminis: at quando quis privilegio abutitur non ponendo conditionem, sub qua concessum est, illud ipso facto amittit. Patet ipso facto amittitur privilegium: in toto, vel in parte, cessante in toto, vel in parte sine privilegio ob abusum. nu. 17.

32. Ob non usum privativum, vel ob usum contrarium, nisi simul adit ani-

mus privilegio renunciandi in potente renuntiare, non amittitur saltem pro foro conscientie privilegium, immo nec etiam pro foro externo, si constet talem animum non adfuisse. Tract. 18. cap. 2. nu. 18. Privilegio uti potest præciso scandalo, qui ob usum contrarium absque animo renunciandi cum posset renuntiare, condemnatus est ad amissionem illius, si tale privilegium habeat actum tractum successivum; quia sententia innititur falsæ præsumptioni de animo renunciandi; quæ habetur transacto tempore præscriptionis, sententia stare tenetur. Non amittitur privilegium per contrarium usum etiam cum animo renunciandi, vel per præscriptionem, quando contrarius usus fit per particulare Monasterium, si privilegium pertineat ad totam Provinciam; nec per contrarium usum unius Provincie, si pertineat ad totum Ordinem. num. 19. Quando privilegium habet diversos actus successivos, per unum actum contrarium privilegio, non amittitur negativum quoad alios subsequentes, usque dum detur legitima præscriptio, sed tantum quoad illum. Quare si habeas v.g. privilegium non solvendi decimas, vel gabellas, & solvis, aut te debitorem scribi permittis, pro hac tantum vice privilegium amittis. num. 19. 20.

33. Clausula: *Quatenus sunt in usu*: in privilegiorum confirmationibus apponi solita, ea omnia confirmat, contra quæ non est legitime præscriptum: & si per præscriptionem deperdita sint quoad unam partem, non vero quoad aliam, quoad illam confirmantur. Operatur etiam hæc clausula contra præscriptionem inceptam, & non completam, ita ut tempus præscriptionis denuo incipere debeat a die, & instanti confirmationis, ac si privilegium tunc concessum fuisset. Tract. 18. cap. 2. nu. 21. Privilegia Regularium difficulter, & raro per præscriptionem deperdi possunt; tum ob plures confirmationes, & ob longissimum tempus ad eorum præscriptionem requisitum; tum etiam quia ut privilegium toto ordini concessum

cessum amittatur, requiritur quod in nulla Provincia, & in nulla domo illius Ordinis, & in nullo alio Ordine fit in usu. nu. 22. Ad præscriptionem contra privilegia Regularium requiritur tempus 100. annorum: immo Eugenius IV. concessit Benedictinis, ut nullo modo possit contra eorum privilegia præscribi, & Clem. VIII. specialiter nobis Carmelitis exalceatis concessit, ut contra nostras præminentias, & prerogativas nullo decursu temporis, aut alio modo præscribi possit. n. 24. 25.

34. Privilegium aliud est mere gratuitum, sive gratiosum, quod licet aliquando concedat Princeps motus a meritis privilegii, non tamen illud concedit in remunerationem meritorum, sed ex sola liberalitate, ideoque in ejus expeditione nulla fit mentio meritorum; & hoc vel consistit in aliqua facultate ad agendum, vel non agendum: vel in aliquo, per quod jus privilegiario acquiritur, quod dicitur *jus questum*: Aliud est remunerativum; quod datur in præmium, vel compensationem obsequiorum a privilegiario exhibitorum; & ad hoc non sufficit meritorum mentio generalis, sed debet esse specialis, hæc vel illa recensendo: Aliud est onerosum, quod scilicet Princeps privilegiario impendit pro onere quod eidem imponit; ut est privilegium Bullæ Cruciatæ. Tract. 18. cap. 2. num. 26. Privilegium mere gratuitum, per quod dominium aliquod, vel jus non transfertur in privilegiatum; sed solum datur illi facultas ad agendum, vel non agendum, potest sine causa valide, sed non licite revocari, & talis revocatio erit peccatum veniale: at si non subditio hujusmodi privilegium concessum sit, & ab eo acceptatum, revocari non potest ipso privilegiato renuente, nisi talis mutatio rerum superveniat, quod privilegium censetur notabiliter ipsi Principi, ejusque dominio perniciosum. nu. 27. 28.

35. Si privilegium transferat dominium alicujus rei in privilegiatum, a quo acceptatum est, & jus questum: ut si conferat dominium Oppidi, jus exigendi

tributum, &c. nec valide, nec licite revocari potest, nisi ob urgentissimam causam boni communis, vel ob aliquam ex illis causis, ob quas donatio acceptata revocari potest, vel in penam gravis delicti, sive a concedente, sive ab ejus successore, & tunc non est necesse quod fiat aliqua compensatio pro privilegio revocato, supposito quod fit gratiosum, non vero onerosum. Tract. 18. cap. 2. num. 29. Privilegium onerosum per modum contractus concessum, videlicet ratione pretii dati, aut operis injuncti revocari non potest, sive a concedente, sive ab alio, nisi ex urgentissima causa boni publici, reddito pretio quod solutum fuit, vel compensato opere prestito, aliter nulla est revocatio; tenetur enim Princeps stare contractui inito cum subdito. num. 30. Per Bullam Cruciatam nec revocantur nec suspenduntur Regularium Privilegia, ubi talis Bulla publicatur. n. 31.

36. Fere omnia privilegia Regularium sunt remuneratoria, ex gratia, & gratitudine, non autem ex justitia; & ideo revocabilia sunt ex aliqua justa causa. Cæterum non censentur revocata per quancunque clausulas generales: *Non obstantibus quibuscunque privilegijs, &c. revocamus, derogamus, annullamus, &c.* quantumvis geminentur, aut triplicentur; nisi de privilegijs Regularium fiat expressa mentio. Insuper in dubio non præsumuntur revocata, nisi de revocatione consistat. Tract. 18. cap. 2. num. 34. 35. 36. De privilegijs Regularium contrariis Tridentino vide sect. 40. Privilegia a solo concedente, vel ejus successore possunt valide, & licite ex justa causa revocari, si revocabilia sint: & etiam sine justa causa, sed non licite. Qui privilegium ex commissione concessit, nequit illud sine justa causa licite, aut valide revocare. nu. 37. Revocatio alia est expressa, per verba *revocamus, annullamus, &c.* Et potest esse vel specialis alicujus particularis privilegii, vel generalis omnium privilegiorum per clausulam: *Non obstantibus quibuscunque privilegijs*: vel alia simili. Alia tacita per statutum, quod

quod nequit habere effectum intentum, nisi revocatis privilegiis in contrarium. nu. 38.

37. Per clausulas revocatorias communes non censetur revocata privilegia Regularium, vel privilegia concessa per modum contractus onerosi, aut remunerativa ex iustitia, aut sulcita aliqua causa irrevocabilitatis, aut inserta in corpore juris, concessa ab aliquo Concilio generali, concessa vel confirmata a Tridentino, aut vivæ vocis oracula; de quibus omnibus, ut revocata censentur, specialis mentio in revocatione facienda est, nisi aliunde constet, Principis mentem esse etiam ista revocare, tunc enim vere revocata erunt. Si revocatio fiat *Motu proprio*, & *ex certa scientia*, vel *de potestatis plenitudine*, privilegia quomodocunque qualificata revocantur, exceptis iis, quæ in contractu oneroso fundantur, vel quæ jus tertii acquisitum graviter lædunt. Tract. 18. cap. 2. num. 39. 40. 41. Tacita revocatio tantum valet quoad ea quæ novæ dispositioni contrariantur; & hæc nova dispositio, vel statutum debet esse ex certa scientia, & notitia privilegii, cui contrariatur. Tunc autem in revocante prioris privilegii scientia præsumitur, cum illud est insertum in corpore juris, & absque alia clausula revocatoria per talem dispositionem contrarium revocatur, licet nulla de eo fiat mentio. nu. 43. 44.

38. Ad revocationem privilegii, quæ fit per legem contrariam, ea publicatio requiritur, quæ pro lege est necessaria. Revocatio privilegii ab homine facta non habet effectum, quæ pro lege est necessaria. Revocatio privilegii ab homine facta non habet effectum, nec irritat gesta per privilegium, nisi ad notitiam privilegiati perveniat, eique specialiter intimetur, vel per epistolam, vel per scriptum, vel per nuncium a revocante missum; nec sufficit quod privilegiius alio quocunque modo de revocatione privilegii notitiam habeat. Quando revocatum est privilegium alicujus communitatis, sufficit quod revocationis intimatio fiat corpori, nempe Capitulo

vel ejus capiti. Revocatis privilegiis unius Ordinis non censetur revocata eadem privilegia quoad alios Ordines cum illo communicantes, etiam si per se primo illi essent concessa. Tract. 18. cap. 2. n. 48. Ut vivæ vocis oracula profint pro foro externo, requiruntur saltem duo testes, qui concessioni adfuerint, & testificari possunt. Revocatis privilegiis, non censetur revocata vivæ vocis oracula, nisi specificentur. n. 50.

39. Per Greg. XV. & Urbanum VIII. revocata sunt omnia vivæ vocis oracula non expedita per illos Pontificis Officiales, quibus de Pontificis oraculis fides præstari solebat, ut sunt Camerarii, Vicecancellarii, Notarii, &c. quibus adnumerandus est Eminentissimus Cardinalis Protedor. Tract. 18. cap. 2. num. 51. Sub dictis revocationibus non comprehenduntur illa vivæ vocis oracula, quæ sunt meræ declarationes decretorum, vel Bullarum, aut Concilii Tridentini: nec Indulgentiæ vivæ vocis oraculo concessæ: nec concessiones vivæ vocis oraculo omnibus fidelibus primo, & per se factæ, vel omnibus Ecclesiasticis. nu. 52. 53. 54. Neque revocata censentur communicationes privilegiorum per Bullas concessorum, aut eorum confirmationes vivæ vocis oraculo factæ. nu. 55. Omnia privilegia vivæ vocis oraculo concessa Regularibus, usque ad annum 1621. fuerunt confirmata, per varias Bullas ex motu proprio: certa scientia: & de Apostolicæ potestatis plenitudine, & præcipue per Greg. XV. die 16. Octob. prædicti anni; & ideo transferunt in privilegia Bullata. Per dictas ergo Bullas revocata remanserunt sola vivæ vocis oraculo concessa, a die 16. Octobris 1621. ad revocatoriam Urbani VIII. 20. Decembris 1631. & etiam vivæ vocis oracula, quæ ante annum 1621. in privilegia Bullata minime transferunt. nu. 56. 57. 61.

40. Gregorius XV. & Urbanus VIII. in prædictis suis revocatoriis relinquerunt intacta etiam oracula, quæ suum sortita fuerant effectum; sive in suo principali effectu unicum tantum habentia actum, licet

ficet successive transeuntem: sive unum principalem effectum cum pluribus actibus secundariis cum illo necessario conexis, & in futurum succedentibus. Quare si quis per vivæ vocis oraculum obtinuit gradum Magistri; &c. aut confirmationem alicujus privilegii Bullati jam deperdit, vel per non utum extincti, tale oraculum non censetur revocatum, quia suum effectum principalem consecutum est ante revocationem. Sic etiam si quis ante revocationem Oraculorum, per vivæ vocis oraculum habuit facultatem comedendi lactinia per totam quadragesimam, & jam per majorem partem quadragesimæ privilegio usus est; non censetur tale oraculum revocari, quia jam habuit suum effectum principalem in actu successive transeunte. nu. 65. 67.

41. *Confirmatio*, (prout ad præsens attinet) est *juris questii roboratio*. Duplex est: alia *in forma communi*, ut quando confirmatur privilegium antea concessum, sine alio examine, aut districtiori notitia illius; alia *ex certa scientia*, quando nihil minus cum perfecta notitia, & examine privilegii, circumstantiarum, cæterorum ad ejus conditionem spectantium, illud confirmatur. Indicat etiam privilegium confirmari ex certa scientia, quando illius tenor ponitur in confirmatione. Confirmatio in forma communi non revalidat privilegium invalidum. Tract. 18. cap. 2. nu. 68. 69. Confirmatio ex certa scientia reddit privilegium de invalido validum, restituit privilegia amissa per non usum, vel per contrarium usum, & restaurat revocata, vel quomodolibet deperdita; nisi aliqua clausula apposita hæc restringat, vel limitet. num. 70. Per confirmationem ex certa scientia, & de plenitudine potestatis non restaurantur privilegia revocata per jus commune, vel per aliquod Concilium generale, nisi de tali revocatione fiat specifica & expressa mentio. Nec confirmantur privilegia, actus, vel possessio cum præjudicio tertii in re gravi, nisi hoc exprimat. n. 73. 74.

42. Bifariam potest una Religio cum

alia communicare in privilegiis; nempe vel in concessis tantum, vel in concessis simul & concedendis. Confirmatis privilegiis unius Religionis, non confirmantur pro Religione cum ea communicante, nisi communicet in concessis, & concedendis; quia confirmatio est novum privilegium ad quod non fit extendit communicatio in concessis tantum. Tract. 18. cap. 2. num. 66. 77. Confirmatis privilegiis propriis unius Religionis, non censentur confirmata privilegia propria alterius, quæ gaudet communicatione generali cum illa, sive privilegia sint diversa, sive eadem; etiam communicatio fit extendat ad concedenda. Probabilissimum tamen est, & fortassis etiam verius, quod supposita communicatione in concedendis, quod confirmatis privilegiis propriis unius Religionis confirmata censentur etiam privilegia aliarum cum illa communicantium. nu. 78. Non fit exalceatæ Congregationi per Clementis VIII. Bullam *cum audum*, &c. concessa sunt omnia privilegia omnium aliorum Ordinum, sive propria, sive per participationem communicata, non secus ac si essent nobis specialiter concessa, cum sola clausula: *dummodo* Sacrosancto Concilio Tridentino, Regule primitivæ, & constitutionibus non advenitur. nu. 80.

CAPUT II.

De privilegiis in particulari.

CUM hucusque de privilegiis in communi actum sit, de eisdem nunc singillatim agendum est. Quia tamen de omnibus, quæ ad diversos status attinent, sermonem texere res est non parum laboriosa, & prolixa, sola in hoc capite privilegia ad Ecclesiasticos pertinentia, & ea quæ sunt propria Regularium perscringemus, iis omisis de quibus sparsim in hac summa fit mentio.